

ผลของการใช้น้ำทำควมสะอาดฝึเย็บต่อการหายของฝึเย็บในหญิงหลังคลอด

เรือโทหญิง อนงค์นุช ภูยานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-055-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014354

117419041

EFFECTS OF USING WATER FOR PERINEAL FLUSHING
ON HEALING OF PERINEUM OF POST PARTUM WOMEN

Lieutenant Junior Grade Anongnuch Puyanont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-055-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้ทำความสะอาดผิวเย็บต่อการหายของฝีเย็บในหญิง
หลังคลอด

โดย

เรือ โทหญิง อนงค์นุช ภูยานนท์

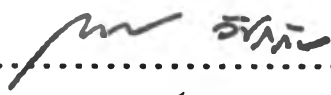
ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

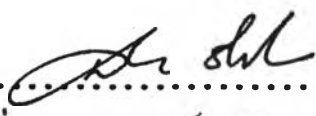
อาจารย์ที่ปรึกษา

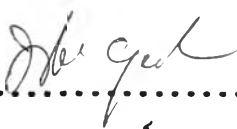
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์

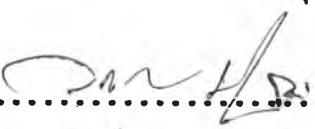
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณฺณโชติ)

อนงค์นุช ภูยานนท์, ร.ท.หญิง : ผลของการใช้น้ำทำความสะอาดฝีเย็บต่อการหาย
ของฝีเย็บในหญิงหลังคลอด (EFFECTS OF USING WATER FOR PERINEAL FLUSHING
ON HEALING OF PERINEUM OF POST PARTUM WOMEN) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์
บุญญานุกรักษ์, 104 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้น้ำทำความสะอาด
ฝีเย็บที่มีต่อการหายของแผลฝีเย็บในหญิงหลังคลอด มีสมมติฐานคือ การทำความสะอาดฝีเย็บหลังคลอด
ระหว่างวิธีใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ — อบด้วยความร้อน และวิธีใช้น้ำทำให้เกิดการหายของแผลไม่แตกต่างกัน
ดำเนินการวิจัยที่หอผู้ป่วยหลังคลอด โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ตัวอย่างประชากรคือหญิงหลังคลอด
ปกติที่ได้รับการตัดและเย็บซ่อมแซมฝีเย็บจำนวน 60 คน ที่รับไว้ในโรงพยาบาลเป็นเวลา 5 วัน
แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ด้วยวิธีการสุ่มเพื่อจัดกลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการทำความสะอาดฝีเย็บ
ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ อบด้วยความร้อนและกลุ่มที่ได้รับการทำความสะอาดด้วยน้ำประปา การรวบรวมข้อมูล
ใช้วิธีสังเกตบริเวณฝีเย็บของตัวอย่างประชากร เกี่ยวกับการหายของแผลที่เป็นปกติและไม่เป็นปกติตาม
เกณฑ์ที่กำหนดให้ เพื่อประเมินการหายของแผลฝีเย็บ 6 ประการ คือ ปวด บวม แดง ร้อน มีสิ่งขับออก
เป็นน้ำเหลือง หรือหนอง และการแยกของแผลฝีเย็บ โดยสังเกตแผลฝีเย็บต่อเนื่องกันในเวลาเดียวกัน
เป็นเวลา 5 วัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การประมาณโอกาสความน่าจะเป็นของฟิชเชอร์ ผลการวิจัย
พบว่าการหายของแผลฝีเย็บหลังคลอดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทำความสะอาดทั้ง 2 วิธี มีการหาย
ของแผลเกิดขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา .....พยาบาลศึกษา.....
สาขาวิชา .....การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา .....2530.....

ลายมือชื่อนิสิต .....ร.ท.หญิง อนงค์นุช ภูยานนท์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....Dr. G. K.....

ANONGNUCH PUYANONT, Lt.JG. : EFFECTS OF USING WATER FOR PERINEAL
FLUSHING ON HEALING OF PERINEUM OF POST PARTUM WOMEN. THESIS
ADVISOR : ASSOCIATE PROF DR.PUANGRUT BOONYANURAK, Ed.D. 104 PP.

This experimental research aimed to study the effects of using water for perineal flushing on healing of perineum of post-partum women. The hypothesis was "There is no statistically significant difference on healing of perineum between post-partum mothers who were flushed with antiseptic solution accompanied by hot compress and those who flushed themselves with running water." Postpartum units in Prapinklow Hospital were considered as the experimental sites. Sixty post-partum women selected by random assignment method were participated in this study and divided into two groups. The sample must be hospitalized for 5 postpartal days. Observational method was used to collect data. The score indicated normal and abnormal healing of the perineum judged by using the criteria which described 6 characteristics of the healing were pain, edema, hot, red, discharge and skin cracking. The observations on healing of the perineum were conducted for 5 consecutive days. Fisher exact probability test was used to analyze the data. The major finding was no statistically significant difference at the 0.05 confidence level on the healing of perineum between experimental and control groups.

ภาควิชา .....พยาบาลศึกษา.....
สาขาวิชา .....การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา .....2530.....

ลายมือชื่อนิสิต .....ร.น.หญิง อัญญา งามวิมล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....Dr. Puangrut Boonyanurak.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์ เป็นอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข
ความเอาใจใส่อย่างดี รวมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน
เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ ปุณฺณโชติ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้
คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากองสูตินรีเวชกรรม หัวหน้ากอง
การพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำหอผู้ป่วยหลังคลอดของโรงพยาบาลสมเด็จพระ
พระปิ่นเกล้าที่กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน ที่กรุณาช่วยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา
และให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ นาวาเอกนายแพทย์ สุรพล ภูยานนท์ ที่ได้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ รวมทั้ง
เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์สำเร็จ
ลุล่วงด้วยดี

อนงค์นุช ภูยานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหาการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ทฤษฎีการดูแลตนเอง.....	9
กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาฝีเย็บ.....	13
การตัดของคลอดและฝีเย็บ.....	14
ชนิดของการตัดฝีเย็บ.....	15
การซ่อมแซมฝีเย็บ.....	17
การดูแลความสะอาดขับริเวณอวัยวะสืบพันธุ์และฝีเย็บ.....	19
การอบคอบความรอน.....	21
ขบวนการหายของแผล.....	25
ปัจจัยร่วมที่มีผลต่อการหายของแผล.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	55
	สรุปผลการวิจัย.....	56
	อภิปรายผลการวิจัย.....	58
	ขอเสนอแนะ.....	61
	ขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	62
	บรรณานุกรม.....	63
	ภาคผนวก.....	68
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	69
	ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
	ภาคผนวก ค. สถิติและตารางข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	81
	ประวัติผู้เขียน.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนหญิงหลังคลอดจำแนกตามอายุและวิธีทำความสะอาดผิวยើบ.....	41
2	จำนวนหญิงหลังคลอดจำแนกตามการได้รับการตัดและเย็บซ่อมแซมผิวยើบ และวิธีทำความสะอาดผิวยើบ.....	42
3	อาการแสดงของแผลผิวยើบจำแนกตามวิธีทำความสะอาดผิวยើบ.....	43
4	เปรียบเทียบการเกิดอาการปวดแผลผิวยើบหลังคลอดระหว่างการทำความสะอาดโดยวิธีใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ-อบด้วยความร้อน และวิธีใช้น้ำประปา.....	44
5	เปรียบเทียบการเกิดอาการแดงของแผลผิวยើบหลังคลอดระหว่างการทำความสะอาดผิวยើบโดยวิธีใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ-อบด้วยความร้อน และวิธีใช้น้ำประปา.....	45
6	เปรียบเทียบจำนวนหญิงหลังคลอดที่มีการแยกของแผลผิวยើบระหว่างการทำความสะอาดผิวยើบโดยวิธีใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ-อบด้วยความร้อน และวิธีใช้น้ำประปา.....	46
7	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดที่มีการหายของแผลผิวยើบปกติและไม่เป็นปกติ จำแนกตามวิธีทำความสะอาดผิวยើบหลังคลอด.....	47
8	เปรียบเทียบการหายของแผลผิวยើบหลังคลอดระหว่างการทำความสะอาดโดยวิธีใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ-อบด้วยความร้อน และวิธีใช้น้ำประปา.....	48
9	แสดงจำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดที่มีการหายของแผลผิวยើบ เป็นปกติและไม่เป็นปกติ จำแนกตามอาการแสดง.....	49
10	แสดงจำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดกลุ่มที่ได้รับการทำความสะอาดด้วยน้ำประปาที่มีการหายของแผล เป็นปกติและไม่เป็นปกติ จำแนกตามอาการแสดง.....	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงจำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดกลุ่มที่ได้รับการทำความสะอาดด้วย น้ำยาฆ่าเชื้อ-อบด้วยความร้อนที่มีการหายของแผล เป็นปกติและไม่เป็น ปกติ จำแนกตามอาการแสดง.....	53
12	ร้อยละของเม็ดโลหิตแดง (Hematocrit) ของตัวอย่างประชากร.....	88
13	ส่วนสูงและน้ำหนักที่เพิ่มขึ้นในการตั้งครรภ์ของตัวอย่างประชากร.....	90
14	ผลการตรวจน้ำตาลในปัสสาวะของกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	92